

Verancsics Faustus

1551 – 1617

Levelek

Tartalom

LEVELEK

Verancsics Faustus levele nagybátyjának, Verancsics Antalnak (Pozsony, 1561. április 29.)	7
Verancsics Faustus levele nagybátyjának, Verancsics Antalnak (Nádasd, 1561. augusztus 2.)	7
Verancsics Antal levele unokaöccsének, Verancsics Faustusnak (Bécs, 1569. december 1.)	8
Verancsics Antal levele unokaöccsének, Verancsics Faustusnak (Pozsony, 1571. november 23.)	9
Verancsics Antal levele unokaöccsének, Verancsics Faustusnak (Pozsony, 1572. február 18.)	9
Verancsics Antal levele unokaöccsének, Verancsics Faustusnak (Pozsony, 1572. március 17.)	10

VÁLOGATÁS A MACHINAE NOVAE ÁBRÁIBÓL

A repülő ember	15
A kerek tornyú malom	16
Mozgatható tetejű malom	17
Gép tengerfenék tisztításához	18
Híd egy kötélén	18
Vashíd	19
Kötélhíd	19
Járgányos malmok	20
Tengerszorosban elhelyezett malom	20
Malom taposókerékkel	21
Vitorlával ellátott malomkövek	21
A šibeniki templom	23
A búza aratása	25

VERANCICS FAUSTUS MUNKÁSSÁGÁRÓL

JUHÁSZ KÁLMÁN: Egy nyugtalan papi pálya a XVII. században (1932.)	29
TÓTH LÁSZLÓ: Verancsics Faustus csanádi püspök és emlékiratai V. Pál pápához a Magyar Katolikus Egyház állapotáról (1933.)	34
JUHÁSZ KÁLMÁN: Egy olaszországi tanulmányai közben püspökségét vesztett tudós (1933.)	57
PÁLÓCZI EDGÁR: A 325 éves ejtőernyő és magyar feltalálója (1941.)	62
VAJDA PÁL: Verancsics Faustus (1943.)	65
BÁRCZI GÉZA: Eltérések Verancsics Faustus szótára 1595-i kiadásának különböző példányai között (1960.)	67
PÉNZES ISTVÁN: Verancsics Faustus – részletek (1981.)	70
S. VARGA KATALIN: Verancsics Faustus, a humanista tudós (1985–1994.)	107
VLADIMIR MULJEVIĆ: Verancsics Antal és Faustus, a horvát tudósok (1993.)	119
VALENTIN PUTANEC: Verancsics Faustus, a lexikográfus (1993.)	132
OLGA PERIĆ: Marnavics Tomkó János beszéde Verancsics Faustus sírjánál (1993.)	138
ŽARKO DADIĆ: Verancsics munkásságának természettudományos és módszertani aspektusa (1993.)	141
TOMISLAV PAVIČIĆ: Verancsics Faustus (1993.)	147
MONOK ISTVÁN: Verancsics Faustus Ostende kikötőjének megerősítéséről (1994.)	151
KRUPPA TAMÁS: Adalékok Verancsics Faustus csanádi püspök életrajzához (1994.)	153

VESZPRÉM – SEBENICO

VERESS D. CSABA: Veszprém várának erődítéstörténete (1994.)	161
PRAZNOVSZKY MIHÁLY: A kalandor Sebenicoban (1994.)	172

FÜGGELÉK

Válogatott irodalom	181
Verancsics Faustus élete	182
Verancsics Faustus művei	183

A Verancsics-levelek fordítása *Lázár István Dávid* munkája.

A horvát nyelvű tanulmányokat *Ladányi István* fordította.

A címlapon Verancsics Faustus arcképe (1605, olaj, 112 x 83 cm,
a sepurini Draginić – Vrančić család tulajdona)

Verancsics Faustus Ostende kikötőjének megerősítéséről

A csanádi püspök 1603. szeptember 6-án Prágából Albertnek, Dél-Németalföld helytartójának írott levél nem ismeretlen a korszak kutatói előtt. Többen olvasták a Belga Királyi Levéltárban (Archives Generales du Royaume),¹ a máig legbővebb Verancsics Faustus szövegválogatást kiadó S. Varga Katalin pedig képmellékletként közölte a levél fotomechanikus másolatát, a rajz nélkül.² Ez utóbbiról is volt tudomása, hiszen az utószóban említést tesz róla.³ A levél Verancsics autográf, de a rajz nem tőle származik, hiszen a pictor tévedésére hívja fel a figyelmet az oldaliraton. Ha egy magánlevél illusztrálására is mást kért fel, akkor az a szakirodalmi vita, hogy vajon könyveinek illusztrációit maga készítette-e, eldőlni látszik.⁴ A rajz magyarázó szövegei is az ő keze írását őrzik, eredeti mérete pedig 62x43,9 cm.

Külcím: Serenissimo Principi ac Domino, Domino Alberto Archiduci Austriae, Duci Burgundiae et Comiti Tyrolis etc. Domino, Domino Serenissimo in Belgium Serenissime Princeps ac Domine, Domine Clementissime Audio Serenitatem Vestram machinas conquirere, quibus Portum Ostendae occludere possit. En igitur ego quoque ingenii mei qualemcunque foetum ad hanc rem humiliter offero. Fides, quam Religioni Catholicae, ac Principibus meis debeo, me septa muneris mei egredi suadent. Siquid emolumenti ex hac Serenitatis Vestra sumere poterit, benigne quaeso suscipiat, sin autem meae syncere voluntati ingnoscat. Ego autem, quod viribus ingenii consequi non potui, di votis ac hostiis a Deo Optimo Maximo obtinere ac pro salute et foelicitate Serenitatis Vestrae praecari studebo.

Pragae, 6. Septembris 1603.
Serenitatis Vestrae

humilimus Sacellanus
Faustus Verantius
Epscopus Chanadii in Vngaria
Sacrae Caesareae Regiawque Maiestatis Consiliarius.

A rajzon olvasható szövegek:

A cölöpökön: trabes.

Oldalt: istae catenae debent esse longae et anchorae quatour uniorum sed pictor erravit.

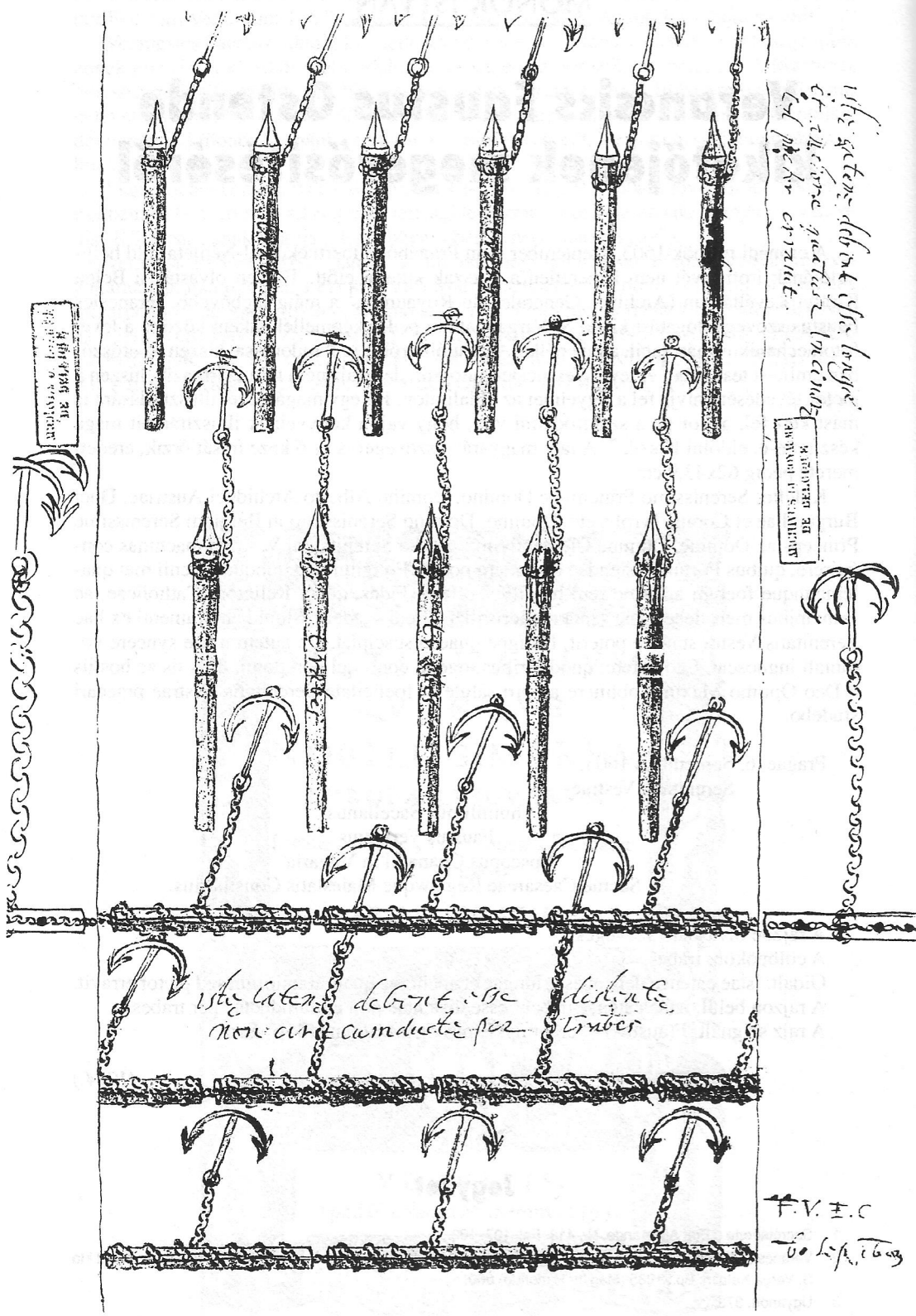
A rajzon belül: istae catenae debent esse distentae non circumductae per trabes.

A rajz szignált: F(austus) V(erantius) E(piscopus) C(hanadii) 6° Sep.

(1994.)

Jegyzet

- 1 Secrétairerie d'Etat Allemande, Nr. 413. Fol. 107–109.
- 2 Verancsics Faustus. Machinae Novae és más művei. Válogatta, sajtó alá rend., az utószót és a jegyzeteket írta S. Varga Katalin. Bp., 1985 (Magyar Hímondó) 360.
- 3 Ugyanott, 373.
- 4 Ugyanott, 375–376.

ARCHIVES LA ROYALME
 DE BELGIQUE

Les gâchettes doivent être longues
 et au moins quatre brachées
 et piquer crânement.

ARCHIVES LA ROYALME
 DE BELGIQUE

Les câbles doivent être distants
 non au contraire par l'inter

F.V.E.C
 20/1/1889